

“IK SCHILDER OM EEN VERHAAL TE VERTELLEN”

Evert Esselink is een beziëld kunstenaar uit Bolsward. Natuur en landschap in Fryslân inspireren hem tot kleurrijke abstracties van licht en vergezichten. Liefde en menswaardigheid brengt originele kunst teweeg. Zoals de monstrans, een kunstwerk gewijd aan Titus Brandsma: de pater Karmeliet uit Bolsward die heilig is verklaard.

Tekst: Lammert de Hoop

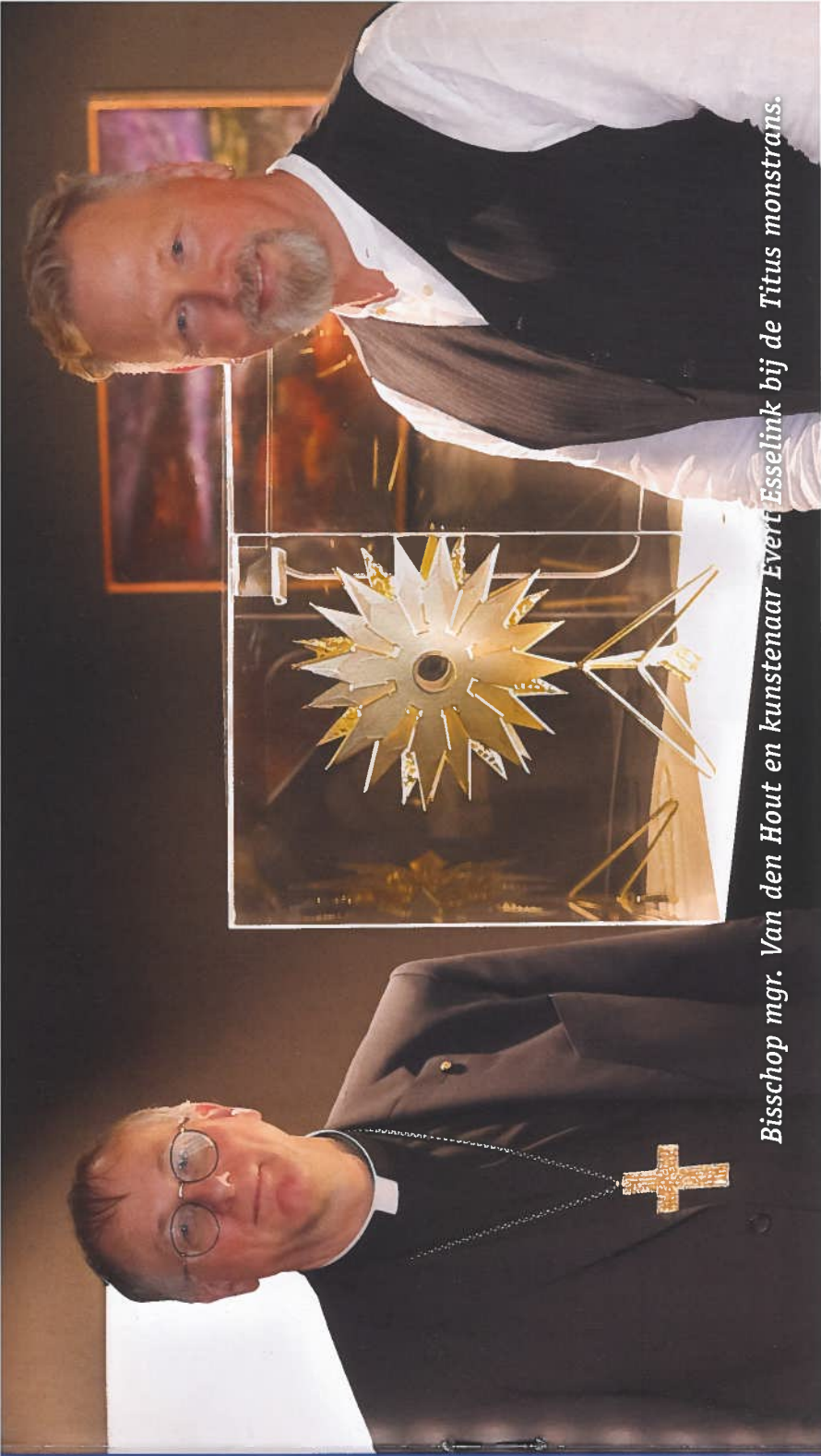

Evert Esselink: ‘Inspiratie overkomt me in bijvoorbeeld de kweldernatuur van het Noarderleech aan het Wad. Dat is de oorspronkelijke natuur van Fryslân die vroeger het hele noordelijk kustgebied bepaalde, vóór de komst van zeedijken. Weidegebied met zoutwaterkreken, kruidenrijk grasland met zoutminnende planten tot aan de waddenslikken. Zelfs bij bewolkt en mistig weer, of motregen, is dat fantastisch te ervaren.’ Esselink wijst ook op een kunstzinnige landschapsschildering met blauwe lichten, subtiel getint met oranje en rood, boven duidelijk Fries platteland: ‘Ik zie daar Franse Provençaalse lucht in, zoals bij Vincent van Gogh. Dat verwijst naar de toekomst. Klimaatverandering gaat ons Mediterrane lichten brengen. Insecten en dieren uit zuidelijk Europa komen deze kant al op. Niet alleen zware regen, overstromingen en droogte zijn klimaateffecten. Meer voorboden van de toekomst zijn om ons heen te zien.’ Bezinning en introspectie bepalen Esselinks werk: ‘Een concept dat in mijn kop gebeiteld zit.’

STALEN ZIEL

Een monstrans voor Titus Brandsma heeft een ereplaats in zijn kunstexpositie. Titus’ principiële verzetsrol tegen het Duitse fascisme

in de WO II herinnert Esselink aan het oorlogsverleden van zijn Friese pleegfamilie Dijkstra in Lutjegast waar hij opgroeide. ‘Mijn pake was actief in het verzet en is na zijn arrestatie door de Duitse SS gemarteld in het Groningse Scholtenshuis. Beppe kon hem 13 april 1944 vrijkopen voor vijfhonderd gulden, maar lichamelijk en geestelijk geknakt stierf hij na twaalf dagen. Toch werd er in de familie eigenlijk niet over gepraat. Dat raakt me, zo iemand mag niet voor niets gestorven zijn!’ Titus Brandsma kritiseerde al vroeg het opkomend nazi-denken onder Duitse en Nederlandse tijdgenoten. Esselink: ‘Een trend die ik in onze tijd ook kritisch volg door me te verdiepen in wat deze mensen eigenlijk bezielt. Ik volg hun uitingen op internet. Titus’ geest bleef ongebroken, ook tijdens zijn Duitse gevangenschap in 1942 tot zijn dood in het concentratiekamp Dachau. De monstrans verbeeldt mijn geloofsassociatie hierbij. Kern van de monstrans is een open hardstalen koker met het gedicht ‘O Jezus, als ik u aanschouw’ dat Titus in gevangenschap schreef. De kartonnen stralenkrans om de koker verbeeldt silhouetten van de katholieke kerktoeren in Bolsward. Titus’ geestelijke ziel is van staal, de kerk er omheen is vergankelijk.’ Op een expositie van Esselink in Museum De

Bisschop mgr. Van den Hout en kunstenaar Evert Esselink bij de Titus monstrans.

Tiid dit voorjaar in Bolsward, hing een foto van zijn opa, pake Dijkstra, naast de Titusmonstrans in een afzonderlijke vitrine. ‘Mijn inspiratiebron is de menselijke geest en alles wat daarbij hoort. Verhalen over gestorven mensen en hun strijd zijn van betekenis voor ons vind ik. We mogen ze niet vergeten. Ook dat is een drijfveer van mijn kunst.’

OUDERLIEFDE

Esselink is geboren in 1965 en groeide op als pleegkind in een Gereformeerd gezin te Lutjegast. Zijn moeder was als 15-jarige ongewild zwanger geraakt en moest haar kind afstaan. Dat stond ze toe, maar weigerde haar achternaam af te staan. Een weigering die Evert bewondert: op zijn 18e koos hij haar naam als zijn achternaam. Vanaf zijn jeugd onderhield zijn moeder jaarlijks contact met hem, terwijl ze met een Italiaanse musicus in Noord-Italië woonde. Ook in het pleeggezin te Lutjegast zocht zijn moeder hem op. Esselink: ‘Mijn pleeggezin familie Dijkstra was erg warm en zorgzaam, het contact met mijn moeder stonden ze nooit in de weg. Door dat voorbeeld geïnspireerd ben ik nog steeds kerkelijk actief in de protestantse kerk. Als jeugddouderling in Harderwijk en nu in de PKN Martinigeemeente van Bolsward.’ In zijn tienertijd ontdekte

Evert zijn homoseksualiteit. Het zou een huwelijksrelatie met een vrouw echter jarenlang niet in de weg staan. Ze leerden elkaar kennen in een beroepsopleiding voor de zorg. ‘Ze was een echte geestverwant. We realiseerden onze wederzijdse betekenis voor elkaar en ook de eerdere levenswijze van Evert was geen beletsel om toch de sprong te nemen en te trouwen.’ Ze krijgen twee kinderen en voeden ze samen op. ‘Maar bij hun ouder worden begon het bij mij te wringen. Vanwege de opvoeding van de kinderen hebben we nog een tijd als vrienden samengewoond en bleven we als gezin toch compleet. Na een aantal jaren heb ik mijn man, afkomstig uit Bolsward, leren kennen waar ik sinds 2013 mee getrouwd ben. Met mijn vriendin en de kinderen hebben we nog altijd een hechte band. Echte liefde is grenzeloos en kent geen hokje of kleur.’

TEGENBEWEGINGEN

Interesse in de menselijke geest maakt Esselink gevoelig voor maatschappelijke veranderingen: ‘Politieke verschuivingen brengen bij jongeren en ouderen conservatieve tegenbewegingen op gang. Berlijn was bijvoorbeeld in de jaren ‘20 van de vorige eeuw het internationale centrum van degay community met

zangeres en actrice Marlène Dietrich als icoon. Het fascisme van de Nazi’s toonde zich echter intolerant ten opzichte van alternatieve levenswijzen en hun vervolging begon. Na de oorlog volgt opkomst van de welvaartssamenleving, die een progressieve emancipatiegolf versterkte. De coronapandemie nam tijdelijk onze individuele vrijheid af, wat samen met social media complot denken en wantrouwen tegen de overheid versterkte, en tegen alles wat afwijkt van de gangbare standaard. In feite een conservatieve tegenbeweging.’ Maar hoe gaan we hier mee om? Esselink memoreert zijn bewondering voor Titus Brandsma: ‘Bij Titus is emotionele intelligentie net zo belangrijk als rationele intelligentie. In alles wat hij doet gaat het niet alleen om de ratio, hij ziet ook de emotionele behoeften van mensen. ‘Kenniss is maar de helft’, zoals hij het zelf zegt over onderwijs en pedagogiek. Jongens en meisjes samen in de klas betekent dat ze vroeg elkaar beter begrijpen. Door leren samenwerken, samen opdrachten te doen. Die kennis bouwt menselijke relaties uit, en schiept hoop en begrip voor elkaar. Zo vervallen hokjes en tegenstellingen tussen mensen.’